

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЧОРТКІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПІДПРИЄМНИЦТВА І БІЗНЕСУ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ЧННІПБ ЗУНУ

Надія КУЛЬЧИЦЬКА

28 серпня 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ

30 серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Підприємницька діяльність фінансових посередників»

ступінь вищої освіти – бакалавр

галузь знань – 07 Управління та адміністрування

спеціальність – 072 Фінанси, банківська справа та страхування

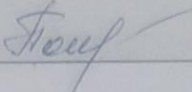
освітньо-професійна програма – Фінанси, банківська справа та страхування

кафедра фундаментальних та спеціальних дисциплін

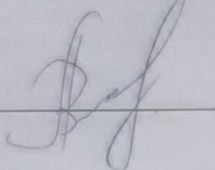
Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (семін.) (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)
Денна	4	7	28	12	3	6	101	150	7
Заочна	4	8	8	4	-	-	138	150	9

31.08.2023 р.

Чортків – ЗУНУ
2023

Робочу програму склала доцент, к.е.н. Галина ГОНЧАР

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін (протокол № 1 від 28.08.2023 р.)

Завідувач кафедри Людмила ДЕРМАНСЬКА

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» (протокол № 1 від 30.08.2023р.)

Керівник групи Ольга КИРИЛЕНКО
забезпечення спеціальності (підпис) (ПІБ)

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ “Підприємницька діяльність фінансових посередників”**

1. Опис дисципліни “Підприємницька діяльність фінансових посередників”

Дисципліна “Підприємницька діяльність фінансових посередників”	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	галузь знань – 07 “Управління та адміністрування”	Вибіркова дисципліна Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 4	спеціальність – 072 “Фінанси, банківська справа та страхування”	Рік підготовки: Денна – 2 Заочна – 2 Семестр: Денна – 4 Заочна – 4
Кількість змістових модулів – 2	освітньо-професійна програма – Фінанси, банківська справа та страхування	Лекції: Денна – 28 год. Заочна – 8 год. Практичні заняття: Денна – 12 год. Заочна – 4 год.
Загальна кількість годин – 150	ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: Денна – 101 год., Тренінг – 6 год. Заочна -138 год. Індивідуальна робота : Денна – 3 год.
Тижневих годин: 10 год., з них аудиторних – 3 год.		Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета і завдання дисципліни

«Підприємницька діяльність фінансових посередників»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Мета дисципліни – набуття теоретичних знань та практичних навичок щодо організації підприємницької діяльності фінансових посередників в умовах ринкового способу господарювання.

Предмет дисципліни – є економічні відносини, що виникають між суб'єктами фінансового ринку в процесі створення та надання фінансовими посередниками фінансових послуг, а також у процесі отримання таких послуг юридичними та фізичними особами.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Підприємницька діяльність фінансових посередників» є:

- усвідомлення необхідності та призначення фінансового ринку, структури та функцій фінансового ринку, інфраструктури фінансового ринку, а також його суб'єктів;
- з'ясування сутності та особливостей виникнення підприємницької діяльності фінансових посередників та етапів становлення;
- виявлення завдань фінансових посередників, їх та місця на фінансовому ринку;
- знання і розуміння класифікацій та характеристики послуг, які надають фінансові посередники;
- з'ясування класифікації фінансових посередників, особливостей брокерської та дилерської діяльності фінансових посередників;
- знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно підприємницької діяльності фінансових посередників.

2.3. У результаті вивчення дисципліни «Підприємницька діяльність фінансових посередників» студенти:

- засвоять набуті теоретичні знання щодо організації підприємницької діяльності фінансових посередників в умовах ринкових реформ та вмітять використовувати їх у контексті управління фінансами суб'єктів господарювання різних галузей економіки;
- розумітимуть сутність фінансового посередництва, особливості обігу різних видів фінансових інструментів, специфіку функціонування і структуру фінансового ринку, форми і методи його регулювання та зможуть застосовувати набуті знання на практиці;
- вмітять виконувати функціональні обов'язки фінансового менеджера при здійсненні внутрішньофірмового фінансового планування і прогнозування, контролінгу та антикризового фінансового управління суб'єктів господарювання різних галузей економіки.

3. Програма дисципліни «Підприємницька діяльність фінансових посередників»

Змістовий модуль 1. Поняття й сутність підприємницької діяльності фінансових посередників

Тема 1. ПІДПРИЄМНИЦТВО У РИНКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Виникнення та еволюція поняття «підприємництво». Бізнес і підприємництво: спільне і відмітне. Підприємництво як вид господарської діяльності. Ознаки підприємництва як особливого виду діяльності. Основні функції підприємництва.

Суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності. Зовнішнє та внутрішнє середовище підприємництва.

Правова база розвитку підприємництва. Проблеми правового забезпечення підприємництва в Україні.

Роль і значення підприємництва в ринковій економіці. Формування підприємницького середовища. Інституційні елементи інфраструктури ринку.

Передумови активізації підприємництва.

Література: 4, 6, 22

Тема 2. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ

Фінансове посередництво – суть та основні мотиви, економічна роль у ринковій економіці.

Основні організаційні форми фінансового посередництва. Фінансові посередники: права, обов'язки, професійні риси, причини появи на фінансовому ринку. Мета посередницької діяльності. Послуги, що надаються посередниками. Види фінансових посередників.

Основні функції фінансових посередників. Основні проблеми функціонування фінансових ринків за відсутності фінансових посередників. Класифікація фінансових посередників.

Банківська система. Спеціалізовані банки. Універсальні банки. Небанківські кредитно-фінансові інститути. Кредитні спілки. Лізингові компанії. Факторингові компанії.

Контрактні фінансові інститути. Інвестиційні трасти. Інвестиційні фонди та інвестиційні компанії. Пенсійні фонди. Страхові компанії. Фінансові компанії.

Література: 1, 7, 24

Тема 3. МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ

Формулювання принципів врахування часу як фактору.

Основні види потоків платежів, пов'язаних із володінням фінансовими активами та комерційної діяльністю з ними.

Способи врахування податків та інфляції в розрахунках фінансових посередників.

Побудова кривої доходності інвестицій.

Література: 1, 24, 26

Змістовий модуль 2. Особливості організації підприємницької діяльності фінансових посередників

Тема 4. ДІЯЛЬНІСТЬ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ

Фінансовий ринок як складова фінансової системи. Сутність і завдання фінансового ринку. Виникнення та етапи становлення фінансового ринку. Необхідність та призначення фінансового ринку. Організація фінансового ринку. Особливості функціонування фінансового ринку для ділового світу та конкретних індивідів. Суб'єкти фінансового ринку: поняття, функції та класифікація. Інструменти фінансового ринку: поняття і види. Структура фінансового ринку. Фондовий ринок (ринок цінних паперів). Фінансові інструменти ринку цінних паперів, їх характеристика.

Фінансові посередники, які займаються виключно брокерською діяльністю. Брокерська діяльність та органи її посередництва. Принципи, якими керуються у своїй діяльності брокери.

Фінансові посередники, які здійснюють дилерську діяльність. Кредитно-фінансові інвестиційні інститути, що представляють цю групу посередників. Дилери та виконувані ними функції.

Учасники, які виконують допоміжні функції на фінансовому ринку.

Характеристика фінансового ринку України. Пріоритетні напрямки розвитку вітчизняного фінансового ринку.

Література: 1, 4, 11, 24

Тема 5. ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ КРЕДИТНИХ УСТАНОВ

Економічна роль кредитних установ. Кредитний ринок як складова фінансового ринку. Кредит: поняття, форми та види. Класифікація форм та видів кредиту. Об'єкт кредиту. Банківська система. Національний банк України: завдання і функції. Банківські установи.

Інвестиційні банки. Банки, які зайняті венчурними капіталовкладеннями. Ресурси банку: власний та залучений капітал. Показники достатності активів. Показники якості капіталу. Поняття фінансової діяльності кредитних установ.

Міжбанківський кредитний ринок. Облікова та ломбардна ставки Національного банку України. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України.

Оцінка стану та перспектив розвитку кредитного ринку.

Література: 4, 6, 24, 26

Тема 6. ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ ІНСТИТУТІВ

Суть і призначення кредитних спілок. Фінансова діяльність кредитних спілок.

Інвестиційна компанія: суть і завдання. Особливості створення інвестиційних компаній. Статутний фонд інвестиційної компанії. Органи управління інвестиційної компанії. Вищі органи управління інвестиційної компанії. Взаємний фонд інвестиційної компанії. Інвестиційний сертифікат. Інвестиційна декларація. Доходи і прибутки інвестиційних компаній.

Інвестиційні фонди: призначення та особливості створення. Види інвестиційних фондів. Засновники та органи управління інвестиційного фонду. Вищі органи управління інвестиційного фонду. Учасники інвестиційного фонду. Доходи та прибутки інвестиційних фондів. Обмеження діяльності інвестиційних фондів. Ліквідація інвестиційних фондів.

Довірчі товариства: суть та завдання. Засновники довірчого товариства. Учасники довірчого товариства. Довірителі то довірені особи. Особливості створення довірчих товариств. Компанії, які зайняті венчурним капіталовкладенням. Фірми, які надають фінансові інформаційні послуги.

Література: 4, 6, 8, 9

Тема 7. ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ КОНТРАКТНО-ОЩАДНИХ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ

Суть, завдання та особливості створення страхових компаній. Фінансовий механізм страхових компаній та його сутність. Структура фінансового механізму страхових організацій. Складові елементи фінансового механізму та їх характеристика.

Особливості фінансової діяльності страхової компанії. Завдання та основні напрями фінансової діяльності страховиків. Принципи та засади організації фінансової діяльності страхових компаній. Статутний капітал страхової компанії. Гарантійний фонд: поняття та структура. Страхові резерви: поняття та склад. Доходи страхових компаній від підприємницької діяльності. Платоспроможність страхової компанії. Інвестиційні доходи страхової компанії. Формування прибутку страхової компанії.

Пенсійні фонди: суть та завдання в умовах ринку. Фінансова діяльність пенсійних фондів.

Установи накопичувального пенсійного забезпечення: суть та особливості функціонування в умовах ринкової економіки. Функції та завдання установ накопичувального пенсійного забезпечення.

Порівняльна характеристика розвитку пенсійних фондів та установ накопичувального пенсійного забезпечення в Україні та розвинутих країнах світу.

Література: 4, 6, 13

Змістовий модуль 3. Сучасні послуги фінансових посередників та міжнародне співробітництво у сфері фінансового посередництва

Тема 8. КОНЦЕПЦІЯ АУТСОРСИНГУ І ВУЗЬКОПРОФІЛЬНІ ФІНАНСОВІ ПОСЕРЕДНИКИ

Концептуальні засади діяльності лізингових компаній. Можливості фінансового посередництва у сфері франчайзингу. Економічний зміст факторингових і форфейтингових операцій.

Ознайомлення зі змістом понять «толінг», «секьюритизація», «аутстафінг».

Література: 4, 6, 22

Тема 9. ПОСЛУГИ ФІНАНСОВИХ КОНСУЛЬТАНТІВ ТА ЕКСПЕРТІВ

Визначення основного завдання фінансового консультування.

Характеристика сутності та значення фінансової оцінки і діагностики підприємства.

Роль фінансового менеджера як посередника між підприємством та ринками капіталу.

Ознайомлення зі змістом понять «реструктуризація», «злиття», «поглинання», «рейдер», «грінмейл» тощо.

Література: 1, 4, 6, 14

Тема 10. МІЖНАРОДНІ ФІНАНСОВІ ПОСЕРЕДНИКИ

Глобальний вплив промислово розвинутих країн на міжнародний фінансовий ринок.

Міжнародний фінансовий ринок як сукупність інститутів.

Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною. Фінанси міжнародних установ. Діяльність міжнародних фінансових установ на фінансовому ринку України.

Міжнародні розрахунки та валютне регулювання.

Література: 4, 6, 22, 26

**4. Структура залікового кредиту з дисципліни
“Підприємницька діяльність фінансових посередників”**

Денна форма навчання

	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Тренінг, КПІЗ	Контрольні заходи
<i>Змістовий модуль 1. Поняття й сутність підприємницької діяльності фінансових посередників</i>						
Тема 1. Підприємництво у ринковому середовищі	4	1		10		Поточне опитування
Тема 2. Концептуальні основи діяльності фінансових посередників	2	1		10		Поточне опитування, тести
Тема 3. Методичний інструментарій діяльності фінансових посередників	2	1	1	10		Кейси
<i>Змістовий модуль 2. Особливості організації підприємницької діяльності фінансових посередників</i>						
Тема 4. Діяльність фінансових посередників на фінансовому ринку	4	2		10	-	Поточне опитування, тести
Тема 5. Підприємницька діяльність кредитних установ	2	1		10	-	Поточне тестування, задачі
Тема 6. Підприємницька діяльність небанківських фінансово-кредитних інститутів	2	1		10	-	Поточне тестування, задачі
Тема 7. Підприємницька діяльність контрактно-ощадних фінансових установ	2	1		10	3	кейси
<i>Змістовий модуль 3. Сучасні послуги фінансових посередників та міжнародне співробітництво у сфері фінансового посередництва</i>						
Тема 8. Концепція аутсорсингу і вузькопрофільні фінансові посередники	4	2		11	3	Поточне опитування
Тема 9. Послуги фінансових консультантів та експертів	4	1	1	10	-	Поточне тестування та опитування
Тема 10. Міжнародні фінансові посередники	2	1	1	10	-	тестування, опитування
Разом	28	12	3	101	6	

Заочна форма навчання

	Кількість годин			
	Лекції	Практичні заняття	Самостій на обота	Контрольні заходи
<i>Змістовий модуль 1. Поняття й сутність підприємницької діяльності фінансових посередників</i>				
Тема 1. Підприємництво у ринковому середовищі	0,5	-	15	Поточне опитування
Тема 2. Концептуальні основи діяльності фінансових посередників	0,5	-	15	Поточне опитування, тести
Тема 3. Методичний інструментарій діяльності фінансових посередників	1	1	15	Кейси
<i>Змістовий модуль 2. Особливості організації підприємницької діяльності фінансових посередників</i>				
Тема 4. Діяльність фінансових посередників на фінансовому ринку	1	-	15	Поточне опитування, тести
Тема 5. Підприємницька діяльність кредитних установ	1	1	15	Поточне тестування, задачі
Тема 6. Підприємницька діяльність небанківських фінансово-кредитних інститутів	1	-	15	Поточне тестування, задачі
Тема 7. Підприємницька діяльність контрактно-ощадних фінансових установ	1	1	14	кейси
<i>Змістовий модуль 3. Сучасні послуги фінансових посередників та міжнародне співробітництво у сфері фінансового посередництва</i>				
Тема 8. Концепція аутсорсингу і вузькопрофільні фінансові посередники	1	-	12	Поточне опитування
Тема 9. Послуги фінансових консультантів та експертів	1	1	10	Поточне тестування та опитування
Тема 10. Міжнародні фінансові посередники	-	-	12	тестування, опитування
Разом	8	4	138	

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття 1.

Тема: Підприємництво у ринковому середовищі

Мета: Розгляд підприємництва як виду господарської діяльності, ознак підприємництва як особливого виду діяльності, основних функцій підприємництва, суб'єктів та об'єктів підприємницької діяльності, зовнішнього та внутрішнього середовища підприємництва, правової бази розвитку підприємництва, проблем правового забезпечення підприємництва в Україні.

Питання для обговорення:

1. Підприємництво: поняття, ознаки і функції.
2. Поняття підприємницької діяльності.
3. Об'єкти та суб'єкти підприємницької діяльності.
4. Форми підприємницької діяльності.
5. Моделі підприємницької діяльності.
6. Розвиток підприємництва в Україні.

Дискусійне обговорення питань.

Література: 4, 6, 22

Практичне заняття 2.

Тема: Концептуальні основи діяльності фінансових посередників

Мета: У розвиненому суспільстві фінансові послуги мають не менше значення, ніж виробництво. Найбільш динамічно розвивається та частина сфери послуг, яка пов'язана із задоволенням потреб суспільного виробництва: фінансово-кредитне обслуговування, страхові послуги, інформаційне і бухгалтерське обслуговування. Для проведення політики, спрямованої на сприяння розвитку фінансового посередництва, необхідно обґрунтувати роль фінансових посередників у сучасній економіці.

Після вивчення теми студент зможе:

- пояснити сутність термінів «фінансові послуги», «фінансове посередництво»;
- перелічити основні задачі фінансового посередництва;
- описати основні елементи фінансового ринку;
- назвати типи фінансових посередників.

Для цього у темі 2 запропоновано вивчення сутності, функцій і класифікації фінансового посередництва в ринковій економіці.

Питання для обговорення:

1. Поняття фінансового посередництва.
2. Функції фінансового посередництва.
3. Структура фінансового ринку.
4. Класифікація фінансових посередників.

Дискусійне обговорення питань.

Література: 1, 7, 24

Практичне заняття 3.

Тема: Методичний інструментарій діяльності фінансових посередників

Мета: У процесі своєї діяльності фінансовий посередник може отримувати доходи від приросту курсової вартості цінних паперів, доходи від продажу акцій та облігацій, дивідендні доходи, відсоткові доходи, інші премії і доходи тощо. Таким чином, дохід фінансового посередника знаходиться у залежності від грошових потоків (cash-flows), пов'язаних із володінням фінансовими активами та комерційної діяльністю з ними. У даній темі пропонується математичний апарат і методичний інструментарій для оцінки та управління цими грошовими потоками.

Після вивчення теми студент зможе:

- сформулювати принципи врахування часу як фактору;
- перелічити основні види потоків платежів;

- пояснити способи врахування податків та інфляції в розрахунках;
- побудувати криву доходності інвестицій.

Питання для обговорення:

1. Час як фактор у фінансових розрахунках.
2. Види потоків платежів та їх основні параметри.
3. Методи урахування податків і інфляції.
4. Криві доходності інвестицій.

Література: 1, 24, 26

Практичне заняття 4.

Тема: Діяльність фінансових посередників на фінансовому ринку

Мета: У сучасних умовах велика увага приділяється біржам та біржовій торгівлі. Біржі посідають особливе місце в інфраструктурі сучасної ринкової економіки. Підвищення ефективності біржової торгівлі динамізує національні й міжнародні товарні, фондові й валютні ринки; уніфікує, робить доступними й надійними складні виробничо-фінансові операції великої кількості підприємств і організацій. Тому дану тему присвячено діяльності фінансового та фондового ринків.

Оскільки студенти вже володіють знаннями щодо сутності поняття «біржі», видів бірж і операцій які вони охоплюють, зупинимось виключно на розгляді біржових посередників та тих аспектів діяльності біржі, які цих посередників безпосередньо стосуються. Великої уваги також приділимо основам методів фундаментального і технічного аналізу фінансових ринків, грамотне застосування яких є запорукою ефективної діяльності біржових посередників – брокерів, дилерів, трейдерів тощо.

Після вивчення теми студент зможе:

- знати економічні, соціальні та політичні функції біржі, задачі та можливості бірж, функції біржі
- охарактеризувати біржову інфраструктуру
- розрізнити поняття «брокерська контора», «брокерська фірма», «брокерське бюро»
- продемонструвати базові знання методів фундаментального і технічного аналізу фінансових ринків.

Питання для обговорення:

1. Фінансовий ринок: сутність та етапи становлення.
2. Організація фінансового ринку.
3. Суб'єкти фінансового ринку: поняття, функції та класифікація.
4. Інструменти фінансового ринку: поняття і види.
5. Структура фінансового ринку.
6. Фондовий ринок та його фінансові інструменти.
7. Послуги, що надаються посередниками.
8. Фінансові посередники, які займаються брокерською діяльністю.
9. Фінансові посередники, які здійснюють дилерську діяльність.
10. Кредитно-фінансові інвестиційні інститути.

Дискусійне обговорення питань.

Література: 1, 4, 11, 24

Практичне заняття 5.

Тема: Підприємницька діяльність кредитних установ

Мета: Виділення банків в окрему групу характерне для всіх наявних класифікацій фінансових посередників. Така однотайність базується на двох їхніх функціональних особливостях: по-перше, банки беруть участь у формуванні пропозиції грошей і мають можливість безпосередньо впливати на ринкову кон'юнктуру й економічне зростання, більше того, діяльність банків з пропозиції грошей багато в чому визначає становище всіх інших посередників на грошовому ринку. По-друге, банки мають можливість надавати економічним суб'єктам широкий асортимент різних послуг, тоді як інші посередники спеціалізуються на окремих фінансових операціях. Тому дослідженню діяльності комерційного банку як

фінансового посередника доцільно присвятити окрему увагу, особливо посередницьким операціям комерційного банку (в основному, найбільш сучасним з них) та економіко-математичним моделям, які описують сутність банку як фінансового посередника.

Після вивчення теми студент зможе:

- пояснити роль банків як фінансових посередників;
- перелічити основні види комерційних банків за функціональною ознакою;
- назвати основні операції сучасного банку;
- здійснювати моделювання банківської діяльності у сфері фінансового посередництва.

Питання для обговорення:

1. Кредитний ринок як складова фінансового ринку.
2. Кредит: поняття, форми та види.
3. Банківська система. Центральний банк країни. Комерційні банки.
4. Інвестиційні банки.
5. Банки, які зайняті венчурними капіталовкладеннями.
6. Поняття фінансової діяльності кредитних установ.
7. Показники ефективності фінансової діяльності банків.
8. Банківська система України.

Дискусійне обговорення питань.

Література: 4, 6, 24, 26

Практичне заняття 6.

Тема: Підприємницька діяльність небанківських фінансово-кредитних інститутів

Мета: Небанківські фінансово-кредитні установи теж є фінансовими посередниками грошового ринку, які здійснюють акумуляцію заощаджень і розміщення їх у дохідні активи: у цінні папери та кредити (переважно довгострокові). У своїй діяльності вони мають багато спільного з банками, тому деякі теоретичні положення і практичні моделі, засвоєні під час попередньої лекції, будуть актуальними і при розгляді даної теми.

У розвинутих країнах інвестиційні фонди є могутніми фінансовими структурами. Розвиток їх безпосередньо пов'язаний з розвитком середнього класу в країні, зі зростанням його заощаджень та інвестиційних уподобань. Якраз через вказані фонди цей клас може зручно і вигідно реалізувати свої інвестиційні можливості. В Україні подібні фонди не відіграють відчутної ролі на грошовому ринку. Для їх розвитку ще немає достатніх передумов, тому при вивченні даної теми ми будемо спиратись переважно на зарубіжний досвід, з огляду на можливість його застосування в Україні.

Після вивчення теми студент зможе:

- дати визначення терміну «інвестиційний ринок» і охарактеризувати його види;
- класифікувати учасників інвестиційного ринку за функціональними особливостями;
- пояснити основи діяльності інститутів спільного інвестування;
- базуючись на зарубіжному досвіді, визначити перспективи розвитку інституту інвестиційного посередництва в Україні.

Питання для обговорення:

1. Інвестиційна компанія: суть і завдання та особливості створення.
2. Засновницькі документи.
3. Органи управління інвестиційної компанії
4. Взаємний фонд інвестиційної компанії.
5. Інвестиційний сертифікат: поняття і призначення.
6. Інвестиційна декларація.
7. Інвестиційні фонди: особливості створення та види.
8. Засновники та органи управління інвестиційного фонду.
9. Обмеження діяльності інвестиційних фондів.
10. Ліквідація інвестиційних фондів.
11. Довірчі товариства: суть, завдання та особливості створення.
12. Засновники та учасники довірчого товариства.
13. Компанії, які зайняті венчурними капіталовкладеннями.

14. Фірми, які надають фінансові інформаційні послуги.

Дискусійне обговорення питань.

Література: 4, 6, 24, 26

Практичне заняття 7.

Тема: Підприємницька діяльність контрактно-ощадних фінансових установ

Мета: Договірні ощадні інститути (пенсійні фонди та страхові компанії) відіграють вирішальну роль в акумуляції інвестиційних заощаджень довгострокового характеру. На відміну від банківських установ та інвестиційних посередників ці фінансові інституції безпосередньо не спеціалізуються на ефективному розміщенні фінансових ресурсів, їх основною функцією є забезпечення своєчасних пенсійних та страхових виплат клієнтам.

Розсудлива людина намагається передусім забезпечити свою старість та, в разі смерті, свою родину коштами (спадщиною). Тому виникає попит на послуги пенсійних фондів і на страхові поліси зі страхування життя. З погляду економічної сутності послуги зі страхування життя та послуги з недержавного пенсійного страхування мають чимало спільного. Саме вони і є предметом даної теми.

Питання для обговорення:

1. Страхові компанії: призначення та особливості створення.
2. Фінансова діяльність страхової компанії.
3. Статутний капітал страхової компанії.
4. Страхові резерви: поняття та склад.
5. Доходи страхових компаній від підприємницької діяльності.
6. Методика оцінки платоспроможності страхової компанії.
7. Доходи страхової компанії від інвестиційної діяльності
8. Пенсійні фонди: суть та завдання в умовах ринку.
9. Установи накопичувального пенсійного забезпечення: суть та особливості функціонування в умовах ринкової економіки
10. Порівняльна характеристика розвитку пенсійних фондів та установ накопичувального пенсійного забезпечення в Україні та розвинутих країнах світу.

Дискусійне обговорення питань.

Література: 4, 6, 13

Практичне заняття 8.

Тема: Концепція аутсорсингу і вузькопрофільні фінансові посередники

Мета: Різкі зміни в інформаційних, управлінських та інших технологіях, що відбулися в останні десятиліття, сприяли тому, що умови прийняття управлінських рішень помітно ускладнились, а головним завданням менеджерів стало забезпечення конкурентоспроможності організації. Ключовим фактором успіху в багатьох галузях економіки став аутсорсинг, тобто передача внутрішніх функцій підприємства та пов'язаних з ними активів до організації постачальника послуг, що пропонує надавати певну послугу на протязі визначеного часу за обумовленою ціною.

Згідно теорії, що лежить в основі віртуальної організації, будь-яка функція, що не є основною, може бути передана зовнішньому спеціалісту в даній сфері. Це, у тому числі, стосується й фінансово-інвестиційної діяльності підприємства, зокрема, операцій із залучення альтернативних джерел фінансування, які і розглядаються у даній темі.

Після вивчення теми студент зможе:

- визначити засади діяльності лізингових компаній;
- охарактеризувати можливості фінансового посередництва у сфері франчайзингу;
- пояснити зміст факторингових і форфейтингових операцій;
- ознайомитись з змістом понять «толінг», «секьюритизація», «аутстафінг».

Питання для обговорення:

1. Компанії з управління лізинговими операціями.
2. Компанії з управління операціями факторингу.
3. Організації з управління операціями франчайзингу.

4. Управління іншими сучасними формами залучення активів.

Моделювання практичних ситуацій, пов'язаних з лізінговою діяльністю, фінансового посередництва у сфері франчайзингу

Література: 4, 6, 22

Практичне заняття 9.

Тема: Послуги фінансових консультантів та експертів

Мета: Становлення інформаційної (або як її ще називають електронної, цифрової або нової) економіки, яка на відміну від індустріальної епохи, характеризується пріоритетною роллю знань, перевагою інтелектуальної складової у формуванні доданої вартості, стрімким скороченням життєвого циклу інновації, які забезпечують ринковий успіх компанії. За таких умов функціонування підприємств нагадує спринтерські змагання за набуттям конкурентних переваг. Сьогодні перемогу у конкурентній боротьбі важко забезпечити тільки матеріальними ресурсами компанії, основу її стратегічних переваг формують передусім нематеріальні активи, інтелектуальна складова бізнесу.

Продиктовані вимогами часу, в останні роки з'явилися нові види фінансових послуг, а, отже, й нові «гравці» фінансового ринку – фінансові посередники, що виконують передусім інформаційні функції: інвестиційне консультування, рейтингову оцінку підприємств, фінансовий моніторинг і діагностику, фінансовий менеджмент і антикризове управління тощо. Діяльність таких посередників, чие існування є відносно новим для України, є предметом розгляду даної теми.

Після вивчення теми студент зможе:

- визначити основне завдання фінансового консультування;
- охарактеризувати сутність і значення фінансової оцінки і діагностики підприємства;
- пояснити роль фінансового менеджера як посередника між підприємством та ринками капіталу;
- ознайомитись зі змістом понять «реструктуризація», «злиття», «поглинання», «рейдер», «грінмейл» тощо.

Питання для обговорення:

1. Сутність фінансового консультування і послуги консалтингових фірм, рейтингових агенцій, бюро кредитних історій.
2. Поняття фінансової оцінки і послуги аудиторських фірм та фірм з оцінки майна.
3. Роль фінансового менеджера як посередника. Послуги з антикризового управління компанією.
4. Послуги, пов'язані з реструктуризацією підприємства.

Дискусійне обговорення питань.

Література: 1, 4, 6, 14

Практичне заняття 10.

Тема: Міжнародні фінансові посередники

Мета: Ринок – це не тільки економічне регулювання в межах одного взятого держави. Весь світ має тісне співробітництво в політичній, соціальній, економічній та інших сферах життєдіяльності. Валютно-кредитні відносини між країнами є найскладнішою стороною світового ринку. Вони охоплюють проблеми розвитку всього світового співтовариства і кожної окремої країни. З розвитком ринкових відносин збільшуються і грошові потоки між країнами. Основу цих відносин складають міжнародні фінансові організації. Вони формуються за домовленістю між країнами.

Метою таких інститутів є контроль і регулювання економічних, а особливо фінансових операцій між окремими державами. Існують і головні світові міжнародні фінансові інститути. Розгляду діяльності міжнародних фінансових посередників присвячена дана тема.

Після вивчення теми студент зможе:

- визначити основне завдання функціонування міжнародних фінансових інституцій;
- охарактеризувати міжнародних валютно-кредитних установи;
- пояснити роль міжнародних розрахунків та валютного регулювання;

• ознайомитись зі змістом діяльності міжнародних фінансових установ на фінансовому ринку України.

Питання для обговорення:

1. Міжнародний фінансовий ринок як сукупність інститутів.
2. Загальна характеристика міжнародних валютно-кредитних установ.
3. Фінанси міжнародних установ.
4. Міжнародні розрахунки та валютне регулювання.
5. Діяльність міжнародних фінансових установ на фінансовому ринку України.

Моделювання практичних ситуацій, пов'язаних з діяльністю міжнародних фінансових посередників

Література: 4, 6, 22, 26

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Варіанти КПЗ

Для студентів як денної, так і заочної форм навчання особливе значення мають індивідуальні завдання з дисципліни «Підприємницька діяльність фінансових посередників», які виконуються самостійно кожним студентом і охоплюють всі основні теми дисципліни. Виконання даних завдань студентами має на меті більш глибоке й повне засвоєння теоретичного матеріалу з основ підприємницької діяльності фінансових посередників, оволодіння навиками застосування набутих теоретичних знань на практиці в контексті діяльності фінансових посередників або ж оцінки ефективності їхньої діяльності і. т. д. Виконання індивідуальних завдань є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту з дисципліни.

7. Самостійна робота

№ п/п	Тематика	К-сть годин	
		ДФН	ЗФН
1.	Фінансові посередники: класифікація та функціональне призначення.	5	6
2	Місце фінансових посередників у структурі фінансового ринку.	5	6
3	Функції сучасного комерційного банку.	5	6
4	Моделі управління діяльністю банку як фінансового посередника	5	7
5	Управління діяльністю інститутів спільного інвестування	5	6
6	Учасники біржових торгів і загальна характеристика суб'єктів біржового посередництва	5	6
7	Основні принципи роботи і типи угод на ринку FOREX	5	8
8	Сутність маржинальної торгівлі і розрахунок прибутку трейдера	6	8
9	Недержавні пенсійні фонди.	5	8
10	Ризик-менеджмент у діяльності фінансових посередників.	5	7
11	Міжнародні валютно-кредитні установи та яке їх призначення.	5	7
12	Принципи формування капіталу Міжнародного валютного фонду.	5	7
13	Основні типи програм, що використовує МВФ у відносинах з Україною	5	7

14	Характеристика інституцій, що входять до Групи Світового банку	5	7
15	Особливості формування ресурсів Міжнародного банку реконструкції та розвитку	5	7
16	Характеристика міжнародних регіональних валютно-кредитних організацій	5	7
17	Проекти, що кредитує Міжнародний банк реконструкції та розвитку в Україні.	5	7
18	Цілі створення Європейського банку реконструкції та розвитку та основні напрями його співробітництва з Україною.	5	7
19	Характеристика основних інструментів фінансування, що застосовує у своїй діяльності Європейський банк реконструкції та розвитку	5	7
20	Специфіка Банку Міжнародних розрахунків та його основні функції.	5	7
Разом:		101	138

8. Тренінг з дисципліни

1. **Вступна частина** проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

Тренінг включає систематичне вивчення цілісного бачення проблем організації місцевих фінансів, ролі місцевих фінансових органів у процесі виконання бюджетів за доходами і видатками, технології бюджетного планування та контролю за бюджетними коштами на місцевому рівні.

2. **Організаційна частина** полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття. Можлива наявність роздаткового матеріалу у вигляді таблиць, бланків документів.

3. **Практична частина** реалізовується шляхом виконання завдань у групах студентів у кількості 3-5 осіб з певних проблемних питань теми тренінгового заняття, а саме виробити у студентів практичні навички проведення оцінки звітності щодо виконання місцевих бюджетів з метою їх використання в управлінській діяльності.

4. **Підведення підсумків.** Обговорюється результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносились на тренінгові заняття.

Тематика: Підприємницька діяльність фінансових посередників.

Завдання: розробити сценарій щодо підходів до підприємницької діяльності фінансових посередників.

Структура:

1. Ознайомитися з сутністю та особливостями фінансового посередництва.
2. Окреслити варіанти взаємодії з органами державної влади, місцевого самоврядування та приватних структур в процесі підприємницької діяльності фінансових посередників.

3. Розробити сценарій та продемонструвати процес ведення переговорів між фінансовими посередниками та споживачами фінансових послуг.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни “Підприємницька діяльність фінансових посередників” використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне тестування та опитування;
- заліково-модульне тестування та опитування;
- інші види індивідуальних та групових завдань;
- ректорська контрольна робота;

- оцінювання результатів КПЗ;
- залік.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) навчальної дисципліни «Підприємницька діяльність фінансових посередників» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3
30 %	40 %	30 %
1. Усне опитування під час заняття (3 теми по 10 балів = 30 балів) 2. Модульна контрольна робота = 70 балів (30 тестів, 2 питання, задача)	1. Усне опитування під час заняття (4 теми по 10 балів = 40 балів) 2. Ректорська контрольна робота = 60 балів (40 тестів, 2 питання, задача)	1. Усне опитування під час заняття (3 теми по 10 балів = 30 балів) 2. Написання КПЗ = 40 балів 3. Захист КПЗ = 30 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Технічне забезпечення: мультимедійний проєктор, ноутбук, проєкційний екран.	1-10
2.	Базове програмне забезпечення: ОС Windows. Стандартне програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office (Word, Excel, PowerPoint, Microsoft Visio). Телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Google Chrome, Viber тощо).	1-10
3.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності).	1-10
4.	Комунікаційне програмне забезпечення Zoom для проведення занять в режимі on-line (за необхідності).	1-10

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Алексеєнко Л. М., Стецько М. В., Луцишин О. О. та ін. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. Тернопіль : ФОП Паляниця В. А., 2018. 273 с.
2. Арутюнян Р. Р., Арутюнян С. С. Фінансовий ринок України в умовах кризи і напрями його реформування. Вісник соціально-економічних досліджень. 2017. №1 (62), С. 163–169.
3. Бачо Р.Й., Внукова Н.Н., Пойда-Носик Н.М. Оцінка впливу моделей регулювання на розвиток ринків небанківських фінансових послуг країн Європейського Союзу та України. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2017. №1(22). С. 235-245.
4. Глущенко В. В. Банківське кредитування і фінансове посередництво в Україні: монографія за ред. В. В. Глущенко. Харків : Смугаста типографія, 2016. 263 с.
5. Глущенко В. В. Розвиток фінансового посередництва в Україні: монографія / Глущенко В. В., Лаврик О. Л.; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 247 с.
6. Касьянова Н. В., Курбанов О. О. Фондовий ринок: сучасний стан та перспективи розвитку. Економіка та управління підприємствами. 2017. № 10. С. 262–265.
7. Венгуренко Т.Г., Мальчевська Р.С. Роль фінансового посередництва в розвитку економіки України. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2017. № 2(2). С. 87-90.
8. Деякі питання провадження діяльності незалежних фінансових посередників. Кабінет міністрів України, постанова від 8 липня 2020 р. N 619. Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP200619.html
9. Дребот, Н. П., Танчак, Я. А., Миколишин, М. М. Тенденції розвитку небанківських фінансових установ на ринку фінансових послуг України. Науковий вісник НЛТУ України, 2020. 30(1), 109– 114. <https://doi.org/10.36930/40300119>
10. Інформаційна довідка щодо розвитку фондового ринку України протягом 2017-2019 років. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/>
11. Костецький В.В., Бутов А.М. Фінансовий супермаркет як складова моделі системи підвищення якості надання фінансових послуг. Світ фінансів. 2017. №. 3. С. 60–72.
12. Корнівська В. О. Інститути фінансового посередництва в процесі формування інформаційно-мережевої економіки: монографія; НАН України, ДУ "Ін-т економіки та прогнозування НАН України". Київ : ДУ "Ін-т економіки та прогнозування НАН України", 2018. 435 с.
13. Неізвесна О.В., Слободянюк Н.О., Волошина С.В., Гудзь Ю.Ф. Дослідження інвестиційної спроможності небанківських фінансових інститутів України в часи фінансово-економічних криз. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики. 2019. С.379–392.
14. Розвиток фінансового ринку України в умовах європейської інтеграції: проблеми та перспективи: колективна монографія за ред. В. Баранової та ін. Харків: Діса плюс, 2019. 370 с.
15. Приказюк Н. Компаративізм понять «системно важливі» та системо утворюючі фінансові інститути. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Економіка. 2017. № 194. Т. 5. С. 22–29.\
16. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні : Закон України від 30.10.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80>
17. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-ХІІ (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
18. Про інститути спільного інвестування: Закон України від 2013, № 29, ст.337. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17>.
19. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від №2664-III від 12 липня 2001 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
20. Стеценко Б. С. Інформаційна функція фінансових посередників у постіндустріальній економіці. Фінанси, облік і аудит. Вип. 2 (30). 2017. С. 163–173.

21. Трансформація фінансового посередництва в сучасній економіці: монографія за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Н. В. Ткаченко ; Ун-т банк. справи Нац. Банку України (м. Київ). Київ : УБС НБУ, 2015. 667 с.
22. Ринок фінансових послуг : підручник; за ред. Н. В. Приказюк. Київ : Ямчинський О. 2019. 756 с.
23. Розвиток фінансових посередників у турбулентних умовах функціонування національної економік : колект. монографія; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Ільчука В. П.; Черніг. нац. технол. ун-т. Чернігів : ЧНТУ, 2017. 199 с.
24. Фінанси, банківська справа та страхування. Корпоративні фінанси та фінансове посередництво : підруч. для бакалаврів за ред. П. О. Нікіфорова, Н. А. Бак ; Чернівец. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : ЧНУ : Рута, 2019. 295 с.
25. Фінансове посередництво: навч. посіб. за заг. ред. канд. екон. наук, доц. Е. О. Юрія ; Чернівец. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : ЧНУ : Рута, 2018. 343 с.
26. Шелудько В. М. Фінансовий ринок. Навч. посіб. К.: Знання, 2015. 535 с.
27. Vacho R.J. Implementation of foreign experience of pre-trial dispute settlement at financial services markets in Ukraine / R.J. Vacho, N.M. Vdovenko, N.N. Poyda-Nosyk. Науковий вісник Полісся. 2017. № 2(10). Ч. 2. С. 85-93.
28. Clare A., Thomas St., Motson N. Fallen Angels : The investment opportunity. Centre for Asset Management Research Cass Business School in cooperation with Invesco PowerShares. 2016. P. 3–9. URL: https://www.cass.city.ac.uk/data/assets/pdf_file/0020/362207/fallen-angels-investment-opportunity-cass-businessschool-invesco-powershares-sep-2016.pdf
29. Kristalina Georgieva, Managing Director. The Financial Sector in the 2020s: Building a More Inclusive System in the New Decade (2020). URL: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2020/01/17/sp01172019-the-financial-sector-inthe-2020s>
30. Katarzyna Bańkowska, Annalisa Ferrando, Juan Angel Garcia. Access to finance for small and medium-sized enterprises since the financial crisis: evidence from survey data (2020). URL: https://www.ecb.europa.eu/pub/economicbulletin/articles/2020/html/ecb.ebart202004_02~80dcc6a564.en.html
31. Mauldin John. (2017). China's Growth Driven by Shadow Banking is a Potential Trigger for the Next Global Recession. Mauldin Economics. URL: <https://www.mauldineconomics.com/editorial/chinas-growth-driven-by-shadowbanking-is-a-potential-trigger-for-the-next>
32. Objectives and Principles of Securities Regulation – IOSCO. The International Organization of Securities Commissions (IOSCO). URL: https://www.iosco.org/about/?subsection=display_committee&cmtid=19&subSection1=principles
33. Osadets O., Shvets N. (2016). Problems of formation of optimal model of governmental regulation and supervision in the financial sector of Ukraine in the context of credit cooperation. The USV Annals of Economics and Public Administration. Vol.16 (special issue). P. 131-136.
34. The Future of the Global Financial System: Downfall of Harmony. Larnaca, Cyprus on April 13-14 (2018). URL: <https://www.springer.com/gp/book/9783030001018>
35. World Bank. (2019) Global Financial Development Report 2017/2018 : Bankers without Borders. Global financial development report. Washington, D. C.: World Bank Group. URL: https://olc.worldbank.org/system/files/9781464811487.____